«SIYOSATSHUNOSLIK» FANIDAN

YAKUNIY NAZORAT SAVOLLARI

(faqat oʻzbek tilida, toʻliq)

1. Siyosat qachon va qanday sharoitlarda vujudga keladi?
2. Siyosatga ta’rif bering: siyosat davlat boshqaruvi san’ati sifatida.
3. Siyosatga ta’rif bering: siyosat murosa (kompromiss) va konsensus sifatida.
4. Siyosatga ta’rif bering: siyosat ommaviy (publik) jarayon sifatida.
5. Siyosatga ta’rif bering: siyosat hokimiyat sifatida.
6. Nega siyosatga davlat boshqaruvi sohasi sifatida berilgan ta’rif klassik hisoblanadi?
7. Siyosiy fan qachon vujudga kelgan?
8. Siyosatshunoslik ijtimoiy fanlar tizimida qanday oʻrin egallaydi?
9. Hokimiyatni hukmronlik, ta’sir, kuch va qudratdan qanday farqlash mumkin?
10. Hokimiyat siyosiy boʻlmasligi ham mumkinmi?
11. Siyosiy hokimiyatning boshqa hokimiyat turlaridan asosiy farqlari nimada?
12. M. Veber hokimiyatni qanday tasniflagan?
13. Hokimiyatni amalga oshirishning qanday formulalari mavjud?
14. Ushbu formulalar oʻrtasidagi farqlar nimadan iborat?
15. Hokimiyatga ta’rif berishda qanday nazariy yondashuvlar mavjud?
16. Hokimiyatni cheklovchi omillar (chegaralovchilar) qanday boʻladi?
17. Hokimiyatlar boʻlinishi deganda nima tushuniladi?
18. Autoritet (nufuz) va hukmronlik nima?
19. Hokimiyatning legitimligi va nolegitimligi nimani anglatadi?

20. Hokimiyatning chegaralari qanday belgilanadi?
21. Hokimiyat majburlash va zo‘ravonlik bilan qanday bog‘langan?
22. «Hokimiyatga ega bo‘lish» tushunchasi nimani anglatadi?
23. «Hokimiyatni qo‘lga kiritish» deganda nima tushuniladi?
24. «Hokimiyatni amalga oshirish» nimani bildiradi?
25. «Hokimiyatni yo‘qotish» nimani anglatadi?
26. Hokimiyat “ko‘chishi” yoki subyektini o‘zgartirishi mumkinmi?
27. Hokimiyatni “amalga oshirish” va “namoyon etish” nimani anglatadi?
28. Hokimiyat amalga oshishi uchun kimdan va nimadan talab qilinadi?
29. Siyosiy fanlar majmuasiga qaysi fanlar kiradi?
30. Ularning siyosatshunoslik bilan qanday aloqasi bor?
31. Siyosatni ilmiy fan sifatida o‘rganishda qanday yondashuvlar mavjud?
32. Siyosatni tushuntirishda falsafiy yondashuvning mohiyati nimada?
33. Siyosatni o‘rganishda empirik (tasviriy) yondashuvning mohiyati nimada?
34. Siyosatni tahlil qilishda ilmiy yondashuv nimani anglatadi?
35. Siyosatni o‘rganishda qanday rivojlanish bosqichlari mavjud?
36. Ilmiy bilimlar qanday shakllanadi?
37. Davlat nima?
38. Davlat hukumatdan nimasi bilan farq qiladi?
39. Davlatni tahlil qilish va tushuntirishda tarixan qanday yondashuvlar mavjud bo‘lgan?
40. Kim kimni nazorat qiladi: davlat hukumatnimi yoki hukumat davlatnimi?

41. Davlat va fuqarolik jamiyati oʻrtasidagi munosabatlar qanday boʻlishi kerak?
42. Davlat qanday asosiy belgilarga ega boʻlishi shart?
43. Davlat tabiatini oʻrganishda qanday yondashuvlar mavjud?
44. Davlatning qanday obrazlari (tasavvurlari) mavjud?
45. Nega davlat markaziy siyosiy institut hisoblanadi?
46. Davlat siyosatning boshqa subyektlari bilan qanday oʻzaro aloqada boʻladi?
47. Siyosiy rejim nima?
48. Turli siyosiy rejimlarda fuqarolarning huquq va erkinliklari qanday boʻladi?
49. Nega totalitar rejimlarda siyosiy ishtirok darajasi demokratiyalarga qaraganda yuqori boʻladi?
50. Harbiy rejimlar fuqaroviy rejimlardan nimasi bilan farq qiladi?
51. Despot, tiran va diktator oʻrtasida qanday oʻxshashlik va farqlar bor?
52. Siyosiy rejimlarning klassik tipologiyalarini tushuntirib bering.
53. Siyosiy rejimlarning zamonaviy tipologiyalarini tushuntirib bering.
54. Yangi demokratiyalar yarim-demokratiyalardan nimasi bilan farq qiladi?
55. «Uch dunyo» tipologiyasi nima?
56. X. Lints tasnifiga koʻra demokratik va nodemokratik rejimlar qanday?
57. Avtoritarizmning asosiy xususiyatlari nimalardan iborat?
58. Demokratiyaning qanday modellari mavjud?
59. Siyosiy elita nima?
60. Siyosiy elita boshqa elita turlaridan nimasi bilan farq qiladi?
61. Elitizm nazariyalari qanday?

62. Elitizm nazariyalarining o‘xshash va farqli jihatlari nimada?

63. Elitar boshqaruvning qanday modellari mavjud?

64. Elitizm nazariyasining klassik vakillari kimlar?

65. Ularning g‘oyalari zamonaviy tadqiqotchilardan nimasi bilan farq qiladi?

66. R. Mixel’sning “Oligarxiyaning temir qonuni” nimani anglatadi?

67. Monolit elita modeli bilan raqobatdosh elitalar modeli o‘rtasidagi farq nimada?

68. Byurokratik hokimiyat nima?

69. Davlat va jamiyat byurokratik hokimiyatsiz mavjud bo‘lishi mumkinmi?

70. Vakillik (representatsiya) nima?

71. Qanday qilib bir shaxs boshqasini vakili bo‘la oladi?

72. Ishonchli (delegatsion) vakillik modelining afzalliklari qanday?

73. Ishonchli vakillik modelining kamchiliklari nimada?

74. Mandat modelining afzalliklari nimada?

75. Mandat modelining kamchiliklari nimada?

76. Proporsional vakillik modelining afzalliklari qanday?

77. Proporsional vakillik modelining kamchiliklari qanday?

78. Saylovlar qanday funksiyalarni bajaradi?

79. Dunyo miqyosida shakllangan saylov tizimlari o‘rtasidagi farqlar nimada?

80. Saylov tizimlarining kuchli va zaif tomonlari qanday?

81. Elektorat xulq-atvori (elektoral xatti-harakat) nima?

82. Elektorat xulq-atvoriga qaysi omillar ta’sir qiladi?

83. Ovoz berish bo‘yicha qanday nazariyalar mavjud?

84. Ratsional tanlov modeli sotsiologik modeldan nimasi bilan farq qiladi?

85. Partiya bilan identifikatsiya modeli hukmron mafkura modelidan nimasi bilan farq qiladi?

86. Mafkura nima?

87. Siyosiy mafkura boshqa mafkura turlaridan nimasi bilan farq qiladi?

88. Marksizmda siyosiy mafkura qanday tushuntiriladi?

89. Liberalizmda siyosiy mafkura qanday izohlanadi?

90. Konservatizmda siyosiy mafkura qanday talqin qilinadi?

91. Mafkuralarning yuksalishi va inqirozi qanday tushuntiriladi?

92. Liberalizm mafkurasining asosiy elementlari nimalardan iborat?

93. Konservatizm mafkurasining asosiy gʻoyalari nimalar?

94. Liberalizm va konservatizm gʻoyalarini qanday qiyoslash mumkin?

95. Liberalizm mafkurasining qanday turlari mavjud?

96. Konservatizm mafkurasining qanday turlari mavjud?

97. Sotsializm mafkurasining asosiy elementlari nimalardan iborat?

98. Sotsializm doirasida gʻoyalarning vorisligi va kurashi qanday kechgan?

99. Sotsial-demokratiya nima?

100. Sotsial-demokratiya sotsializm va liberalizmdan nimasi bilan farq qiladi?

101. Liberalizm, konservatizm va sotsializm vaqt oʻtishi bilan qanday oʻzgargan?

102. Sotsializm va kommunizm oʻrtasidagi farq nimada?

103. Diniy fundamentalizm, fashizm va anarxizm oʻrtasidagi oʻxshashlik va farqlar nimada?

104. Feminizm va ekologizm mafkuralarining asosiy gʻoyalari nimalar?

105. Mafkuraning “intihosi” mumkinmi?

106. Mafkurasiz yashagan jamiyatlarga misollar keltirish mumkinmi?

107. Siyosiy madaniyat nima?

108. Shaxs va ijtimoiy guruhlarda siyosiy qarashlar va qadriyatlar qanday shakllanadi?

109. Siyosiy madaniyatning qanday turlari mavjud?

110. “Siyosiy madaniyatning oltin oʻrtaligi” nima?

111. An’analar va tashqi tajriba siyosiy madaniyatga qanday ta’sir qiladi?

112. Siyosiy madaniyat siyosiy jarayonlarga qanday ta’sir koʻrsatadi?

113. Turli davlat va xalqlarning siyosiy madaniyatini qiyoslash mumkinmi?

114. “Rivojlangan” va “rivojlanmagan” siyosiy madaniyatlar haqida gapirish toʻgʻrimi?

115. Demokratik rejimlar uchun alohida fuqarolik madaniyati zarurmi?

116. Siyosiy sotsializatsiya nima?

117. OAV jamiyatga qanday ta’sir koʻrsatadi?

118. OAV ta’sirining asosiy modellari qaysilar?

119. Ijtimoiy kapital nima?

120. Gʻarb va Sharq siyosiy madaniyatlarining oʻziga xos jihatlari nimada?

121. Zamonaviy yoshlarning siyosiy sotsializatsiyasi 1970–1980-yillardagi yoshlardan nimasi bilan farq qiladi?

122. Siyosiy taraqqiyot nima?

123. Siyosiy taraqqiyot va modernizatsiya qanday bogʻlangan?

124. Siyosiy oʻzgarishlarning qanday turlari mavjud?

125. Restavratsiya va konstitutsiyani qisman yoki toʻliq qayta koʻrib chiqish oʻrtasidagi farq nimada?

126. Inqilob davlat toʻntarilishidan nimasi bilan farq qiladi?

127. Davlat toʻntarilishi oqibatlari inqilob bilan tenglashishi mumkinmi?

128. An’anaviy jamiyatlarning asosiy xususiyatlari nimalardan iborat?

129. Zamonaviy jamiyat shakllanishi uchun qanday shart-sharoitlar zarur?

130. O‘tish davri jamiyatlari qanday muammolarga duch keladi?

131. An’anaviy jamiyatlarni “qoloq va ibtidoiy” deb baholash to‘g‘rimi?

132. Avtoritar rejim sharoitida siyosiy taraqqiyot mumkinmi yoki u faqat demokratik rejimga xosmi?